

การวิเคราะห์การกระจายการเข้ารับการคัดออกการกระจายรายได้ของครอบครัวไทย
โดยพิจารณาแยกเป็นรายภาคตามอันต่าง ๆ ของรายได้

ร้อยโทหญิง สุภรณ์ คำเนินสวัสดิ์

003169

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

THE IMPACT OF BUSINESS TAXES ON REGIONAL DISTRIBUTION OF INCOME IN
THAILAND

LIEUTENANT SUPORN DAMNEUNSAWAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics
Department of Economics
Graduate School
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การกระจายภาระภาษีการค้าต่อการกระจายรายได้ของครอบครัว
ไทย โดยพิจารณาแยกเป็นรายภาคตามชั้นต่าง ๆ ของรายได้
โดย รอยโทหญิง สุภรณ์ คำเนินสวัสดิ์
แผนกวิชา เศรษฐศาสตร์การเงินและการคลัง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไกรยุทธ ชีรตยาดีเน็มท์

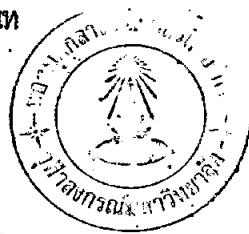
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาหลักสูตรปริญญาโท
..... ศึกษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุประภัสร์ บุญภาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จารินทร์ วงศ์หาญเชาว์)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไกรยุทธ ชีรตยาดีเน็มท์)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เมธี ครอบแก้ว)
..... กรรมการ
(อาจารย์ ไพศาล เล็กอุทัย)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การกระจายภาระภาษีการค่าต่อการกระจายรายได้ของครอบครัวไทย โดยพิจารณาแยกเป็นรายภาคตามชั้นต่าง ๆ ของรายได้
 ชื่อนิสิต ร้อยโทหญิง สุภรณ์ คำเนินสวัสดิ์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไกรยุทธ ธีรชยาภินันท์
 แผนกวิชา เศรษฐศาสตร์การเงินและการคลัง
 ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันนั้นมีมานานแล้ว แต่ไม่ได้อยู่ในความสนใจจนกระทั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ ใ้มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านหันมาสนใจเกี่ยวกับปัญหานี้กันมากขึ้น ทั้งนี้เพราะยิ่งนานวัน ปัญหาการกระจายรายได้ที่แตกต่างกันนี้ยิ่งมีมากขึ้น จนเป็นที่น่าสังเกตว่า ขณะที่ประเทศคอบพัฒนากำลังพัฒนาไปเรื่อย ๆ แ่กลับเป็นเหตุให้ยิ่งเกิดความแตกต่างทางรายได้อีกยิ่งขึ้น จึงได้หันมาพิจารณาลึกลงสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหานี้ และพยายามหาทางแก้ไขเครื่องมืออย่างหนึ่งที่รัฐบาลอาจจะนำมาใช้ในการกระจายรายได้ให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น ก็คือนโยบายภาษีอากร เนื่องจากภาษีการค้ำเป็นภาษีที่รัฐบาลมีจุดมุ่งหมายในการจัดเก็บในคอนแรกเพื่อเป็นค่าตอบแทนบริการที่รัฐบาลให้ความคุ้มครองแก่ราษฎรที่ค้าขาย และเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล แต่ภาษีการค้ำนี้เป็นภาษีทางอ้อมซึ่งมีลักษณะที่สามารถจะผลักภาระไปให้แก่ผู้บริโภค ดังนั้นจึงควรจะได้ศึกษาถึงภาระภาษีการค้ำว่าตกอยู่กับครอบครัวในชั้นรายได้ต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพื่อหาข้อสรุปว่ารัฐบาลสามารถที่จะใช้ภาษีการค้ำนี้เป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันหรือไม่ และถ้าหากรัฐบาลยังคงพึ่งภาษีการค้ำเพื่อหารายได้ควรจะได้ดำเนินนโยบายภาษีทางตรงอย่างอื่นมาใช้เพื่อให้การกระจายรายได้มีความเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น

การศึกษาเกี่ยวกับ " การกระจายภาระภาษีการค้ำไปตามชั้นรายได้ต่าง ๆ เป็นรายภาคและทั่วประเทศในปี 2516 " นี้ เริ่มด้วยการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา หลักและวิธีการจัดเก็บภาษีการค้ำ ตลอดจนศึกษาถึงทฤษฎีการผลักภาระภาษีการค้ำ และในบทที่ 4 เป็นการคำนวณเพื่อกะประมาณจำนวนภาระภาษีว่าบุคคลในกลุ่มรายได้ต่าง ๆ ในแต่ละภาคและทั่วประเทศจะแบก

ภาวะภาษีเป็นจำนวนมากน้อยต่างกันอย่างไร (โดยนำจำนวนภาษีที่ได้จากกรมสรรพากรมากระจายไปตามกลุ่มครอบครัวที่อยู่ในชั้นรายได้ต่าง ๆ 8 ชั้น และโดยพิจารณาจากสัดส่วนในการใช้จ่ายในการบริโภค (share) ซึ่งได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปี 2514-2516 เป็นส่วนใหญ่ อันเป็นสิ่งที่แสดงว่าครอบครัวใดในชั้นรายได้ใดใช้จ่ายในการบริโภคมากก็ย่อมจะต้องเสียภาษีการค้ำมาก และเมื่อไต่เข้าไปเปรียบเทียบกับจำนวนรายได้ของแต่ละชั้นแล้วเป็นอัตราภาษีที่แท้จริง ซึ่งปรากฏว่าภาษีการค้ำไทยเป็นแบบคดถอย กล่าวคือครอบครัวในชั้นรายได้ต่ำต้องแบกรับภาระไว้มากกว่าครอบครัวที่อยู่ในชั้นรายได้สูง หลังจากนั้นนำไปหาผลการกระจายรายได้หลังเก็บภาษีโดยการหาค่าของ Gini Coefficient

สรุปผลการศึกษาในบทที่ 5 ได้ว่าภาษีการค้ำไทยในปี 2516 ตกเป็นภาระหนักกับครอบครัวที่อยู่ในชั้นรายได้ต่ำ แสดงว่าผู้ยากจนต้องแบกรับภาระภาษีการค้ำเมื่อเทียบกับรายได้ของเขาแล้วในอัตราที่มากกว่าครอบครัวที่อยู่ในชั้นรายได้สูง และทำให้การกระจายรายได้หลังการเก็บภาษีเลวลงในทุก ๆ ภาค จึงไม่เหมาะกับการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่มีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นรัฐบาลจึงควรจะไปสนใจนโยบายภาษีทางตรง เช่น เก็บภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก ภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น ก็จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลดความเหลื่อมล้ำในทางรายได้ได้ .

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Impact of Business Taxes on Regional Distribution
of Income in Thailand .

Name Lieutenant Suporn Darneunsawat

Thesis Advisor Assistant Professor Kraiyudht Dhiratayakinant

Department Monetary and Fiscal Economics

Academic Year 2520

ABSTRACT

The problem of income inequality has been in existence for a long time but received little attention from most economists until only recently. What give rise to this surge of interest lies mainly with the fact that rapid economic development, especially in underdeveloped economies , has often worsened the inequality in the distribution of income , and they would like to know the causes behind this phenomenon . As it is well - established that the government's tax policies can both be the causes and remedies of the increased inequality of income distribution , so tax policies can be an important tool of income redistribution. One important tax for Thailand is the business tax which is the government's major source of revenue. As this tax is considered an indirect tax where the burden is assumed to be shifted to the consumers of taxed goods and services, it is interesting to find out what income group bears how much burden so that conclusion can be drawn whether the government can use this tax as an instrument to redistribute income , or whether it should be replaced by other direct taxes .

The study on " The Impact of Business Taxes on Regional

Distribution of Income in Thailand 1973." begins with the history , collection methods, and shifting assumption of business tax in Thailand. The above is covered in the first three chapters . Chapter 4 estimates both the absolute and relative burden of business tax by different income classes in different regions and by the whole kingdom, and then compares the income positions of households before and after the tax.

The general methodology is to allocate the actual amount business tax collections by the Revenue Department to 8 different income groups based on the pattern of consumption expenditure on taxed goods and services of each income group across in 5 regions. The basic assumption is that the higher the consumption, the higher the tax burden. The result of the study is that the incidence of business tax in Thailand is regressive, that is the lower income groups or the poor households bear relatively greater burden than the higher income groups or the rich households .

The summary of finding in Chapter 5 indicates that the burden of business tax in the year 1973 falls relatively more on poor households than on rich households, worsening the inequality of income distribution in every region, This tax, therefore , is not suitable as a tool for a more equal distribution of income. The government is recommended to use such direct taxes as income tax , property tax , inheritance tax , to effect a reduction in the inequality in the distribution of income .

๖

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย รองศาสตราจารย์ ไกรยุทธ
ธีรตยา คีนันท์ และ อาจารย์ ดร. เมธี ครอบแก้ว ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์
ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้กรุณาใช้เวลาเพื่อตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนได้กรุณาให้
คำแนะนำต่าง ๆ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 2 ท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ กองวิชาการ กรมสรรพากร ที่ให้ความ
สะดวกในการ เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งคณะเจ้าหน้าที่แผนกสนับสนุนการฝึก โรงเรียน
การเงิน กรมการ เงินทหารบก ผู้ให้ความช่วยเหลือในค่านอุปกรณการพิมพ์และโรเนียว และ
ผู้ที่จะมีชื่อเสียงคือ ร.ต. นฤทธิ์ สุรนันทน์ ผู้ช่วยพิมพ์และตรวจทาน และขอขอบคุณทุก ๆ
ท่านที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้
ด้วยดี

รอยโทหญิง สุภรณ์ คำเนินสวัสดิ์

มิถุนายน 2521

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๙
กิตติกรรมประกาศ	๒
รายการตารางประกอบ	๗
รายการภาพประกอบ	๑

บทที่

1. บทนำ	1
ความสำคัญของการกระจายรายได้ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ	3
ความหมายและบทบาทที่สำคัญของภาษีการค้า	7
ความหมายของภาษีการค้า	8
บทบาทที่สำคัญของภาษีการค้า	11
* การศึกษาที่เกี่ยวกับภาระภาษีที่ไ้ทำไว้แล้ว	18
จุดมุ่งหมายและขอบเขตของการวิจัย	25
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	25
ขอบเขตของการวิจัย	26
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้	26
แนวทางการศึกษาและแหล่งของข้อมูล	26
2. ภาษีการค้าในประเทศไทย	28
วิวัฒนาการของภาษีการค้า	28
ประเภทของภาษีการค้า	37
หลักการจัดเก็บภาษีการค้า	44

* 3.	ความหมายของภาวะภาวะภูมิและการผลักดันภาวะภูมิการค้า	64
	ลักษณะการผลักดันภาวะภูมิการค้าของไทย	65
4.	การกระจายภาวะภูมิการค้าตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ในแต่ละ	
	ภาคและทั่วประเทศ	70
	การกระจายรายได้ในประเทศไทยโดยแบ่งเป็นรายภาคและ	
	ทั่วประเทศ	70
	ข้อมูลและวิธีดำเนินการวิจัย	85
	1. ข้อมูล	85
	2. วิธีดำเนินการวิจัย	86
	การวิเคราะห์ผลการวิจัย	115
	1. อัตราการเสียภาษีที่แท้จริง	117
	2. ผลของภาวะภูมิต่อการกระจายรายได้	120
5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	128
	บทสรุป	128
	ขอบกพร่องบางประการ	130
	ข้อเสนอแนะ	131
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	137
ประวัติการศึกษา	151

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. รายได้ประชาชาติต่อหัว เป็นรายภาค	1
2. อัตราร้อยละของครอบครัวในชนบทที่มีรายได้ต่ำกว่า 6,000 บาท ต่อปี แยกเป็นรายภาค	2
✓ 3. การจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร ปีงบประมาณ 2517-2521 2512-2516... .. .	14
✓ 4. แบบของภาษีการค้า	39
5. บัญชีอัตราภาษีการค้า	56
⊖ 6. รายได้ที่เป็นตัวเงินโดยเฉลี่ยต่อปีของครอบครัวไทยแบ่งตามชั้น ของรายได้ปี 2516	74
⊖ 7. จำนวนครอบครัวในแต่ละภาคท้องที่และทั่วประเทศแบ่งตามชั้นรายได้ ปี 2516	77
⊖ 8. รายได้ที่เป็นตัวเงินทั้งหมดและ เปอร์ เซ็นต์การแจกแจงรายได้ทั้ง ประเทศและเป็นรายภาค แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ของปี 2516	78
⊖ 9. จำนวนครอบครัวและ เปอร์ เซ็นต์การแจกแจงจำนวนครอบครัวทั่วประเทศ และเป็นรายภาค แบ่งตามชั้นต่าง ๆ ของรายได้ปี 2516	79
10. โครงสร้างการผลิตตามราคากลางที่ในแต่ละภาค ปี 2519	81
11. อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์รายภาคตามสาขาการผลิต ปี 2514 - 2519	82
12. ร้อยละของผลิตภัณฑ์รายภาคต่อผลิตภัณฑ์ทั่วประเทศตามสาขาการผลิต ปี 2519	84
13. จำนวนภาษีการค้าที่เก็บได้ แยกตามประเภทสินค้า เป็นรายภาค และทั่วประเทศ พ.ศ. 2516	89
⊖ 14. แบบแผนการใช้จ่ายของครอบครัวทั้งหมดในเขตภาคเหนือ ตามชั้น รายได้ ในสินค้าแต่ละกลุ่ม พ.ศ. 2516	92

ตารางที่

หน้า

๕	15. แบบแผนการใช้จ่ายของครอบครัวทั้งหมดในเขต ภาคใต้ ตามชั้นรายได้ ในสินค้าแต่ละกลุ่ม พ.ศ. 2516 93	93
๑๒	16. แบบแผนการใช้จ่ายของครอบครัวทั้งหมดในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งตามชั้นรายได้ ในสินค้าแต่ละกลุ่ม พ.ศ. 2516 94	94
๑๖	17. แบบแผนการใช้จ่ายของครอบครัวทั้งหมดในเขต ภาคกลาง แบ่งตามชั้นรายได้ ในสินค้าแต่ละกลุ่ม พ.ศ. 2516 95	95
๑๘	18. แบบแผนการใช้จ่ายของครอบครัวทั้งหมดในเขต กรุงเทพฯ - ชนบุรี พ.ศ. 2516 96	96
	19. ภาวะของภาษีการค้าซึ่งตกอยู่กับครอบครัว ภาคเหนือ แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท 98	98
	20. ภาวะของภาษีการค้าที่ตกอยู่กับครอบครัว ภาคใต้ แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท 99	99
	21. ภาวะของภาษีการค้าซึ่งตกอยู่กับครอบครัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท... 100	100
	22. ภาวะของภาษีการค้าซึ่งตกอยู่กับครอบครัว ภาคกลาง แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท 101	101
	23. ภาวะของภาษีการค้าซึ่งตกอยู่กับครอบครัว กรุงเทพฯ - ชนบุรี แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท 102	102
	24. จำนวนภาษีการค้าในแต่ละภาค ซึ่งปรับด้วยสัดส่วนแบบแผนการใช้จ่ายสินค้าประเภทต่าง ๆ เป็นฐาน 104	104
	25. ภาวะของภาษีการค้าที่ตกอยู่กับครอบครัว ภาคเหนือ แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท 106	106
	26. ภาวะของภาษีการค้าที่ตกอยู่กับครอบครัว ภาคใต้ แบ่งตามชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท 107	107

ตารางที่

หน้า

27.	ภาวะภาษีการค้าที่ตกอยู่กับครอบครัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตาม ชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท	108
28.	ภาวะภาษีการค้าที่ตกอยู่กับครอบครัว ภาคกลาง แบ่งตามชั้นรายได้ ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท	109
29.	ภาวะภาษีการค้าที่ตกอยู่กับครอบครัว กรุงเทพฯ - ชนบุรี แบ่งตาม ชั้นรายได้ต่าง ๆ ตามสัดส่วนการใช้จ่ายสินค้าแต่ละประเภท	110
30.	ภาวะภาษีการค้าแยกเป็นรายภาคทั่วประเทศ ตามชั้นต่าง ๆ ของ รายได้ พ.ศ. 2516	111
✓ 31.	อัตราการเสียภาษีที่แท้จริงเป็นรายภาคและทั่วประเทศ ตามชั้น ต่าง ๆ ของรายได้ ปี 2516	113
✓ 32.	เปอร์เซ็นต์การแจกแจงรายได้ก่อนและหลังการเก็บภาษีในแต่ละภาค และทั้ง ประเทศ	121
✓ 33.	สัดส่วนความถี่สะสมของรายได้ทั้งหมดของครอบครัวซึ่งมีรายได้ระดับ \bar{x} ในแต่ละภาคและทั่วประเทศ	122
✓ 34.	สัดส่วนความถี่สะสมของรายได้ทั้งหมดของครอบครัวซึ่งหักภาระภาษีแล้ว และสัดส่วนจำนวนครอบครัว ซึ่งมีรายได้ที่ระดับ ในแต่ละภาค และทั่วประเทศ	123
35.	เปรียบเทียบค่าของ 'Gini Coefficient' ก่อนและหลังการ เก็บภาษีการค้าและ เปอร์เซ็นต์ความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ เป็น รายภาคและทั่วประเทศ	124
✓	ทรงชี้ในแล้ว ภาค แบ่งตามระดับ: 0-5	

รายการภาพประกอบ

ภาพที่

หน้า

- 1 . แสดงลักษณะเส้น Lorenz Curve 71
- 2 . แสดงลักษณะสไลปรองักรากการเสี่ยภานี้ที่แท้จริงของภาคต่าง ๆ ... 1119

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย